

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

Consultation Paper

(ร่าง) หลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงของ ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน
สายนโยบายสถาบันการเงิน
ธนาคารแห่งประเทศไทย
กุมภาพันธ์ 2569

Consultation Paper

(ร่าง) หลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จัดทำ Consultation Paper ฉบับนี้ เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) หลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีกระบวนการให้ลูกค้าแสดงตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด รวมทั้งต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และดำเนินการเมื่อพบหรือได้รับแจ้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติของลูกค้าให้สอดคล้องตามระดับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะช่วยคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินและช่วยให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและเสริมสร้างเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน

ทั้งนี้ เพื่อให้หลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจและมีการพิจารณาผลกระทบและรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ธปท. จึงขอเชิญทุกท่านร่วมแสดงความคิดเห็นต่อ (ร่าง) หลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2569 จนถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2569

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
1. ที่มา	4
2. คำจำกัดความ	4
3. หลักการ	4
4. หลักเกณฑ์	5
4.1 การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD)	5
4.2 การดูแลลูกค้า	6
4.3 การจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับลูกค้า	6
4.4 การจัดทำและจัดส่งรายงานข้อมูลมายัง ธปท.	6
5. กำหนดการรับฟังความคิดเห็น	6

(ร่าง) หลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

1. ที่มา

เงินสดเป็นสื่อกลางสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินของผู้ใช้บริการทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการฝากหรือถอนเงินสดหรือเช็คเงินสด หรือการแลกธนบัตร โดยการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดผ่านระบบสถาบันการเงินอาจมีข้อจำกัดอย่างมีนัยสำคัญในการติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงินหรือเส้นทางการทำธุรกรรม เนื่องจากยังขาดข้อมูลการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่ครบถ้วนและเพียงพอส่งผลให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ธนาคารแห่งประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด จึงกำหนดให้สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีกระบวนการให้ลูกค้าแสดงตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด รวมทั้งต้องมีการติดตาม ตรวจสอบและดำเนินการเมื่อพบหรือได้รับแจ้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติของลูกค้าให้สอดคล้องตามระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพบพฤติกรรมกรรมการฝากหรือถอนเงินสดหรือเช็คเงินสด หรือการแลกธนบัตรผ่านสาขาทั่วไปที่สูงเกินความจำเป็น หรือการทำธุรกรรมผ่านสาขาอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความถี่หรือมูลค่าการทำธุรกรรมโดยรวมไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมปกติของลูกค้า เพื่อป้องกันการถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะช่วยคุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงินและช่วยให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและเสริมสร้างเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน

2. คำจำกัดความ

“ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด” หมายความว่า การทำธุรกรรมฝากหรือถอนเงินสดหรือเช็คเงินสด หรือการแลกธนบัตร ซึ่งดำเนินการผ่านช่องทางสาขาทั่วไป หรือสาขาอิเล็กทรอนิกส์

“ลูกค้า” หมายความว่า บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ซึ่งสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดกับสถาบันการเงินหรือสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

3. หลักการ

เนื่องจากการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดผ่านระบบสถาบันการเงินยังมีข้อจำกัดอย่างมีนัยสำคัญในการติดตามหรือตรวจสอบเส้นทางการเงินหรือเส้นทางการทำธุรกรรม จึงทำให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด

เพิ่มเติมจากที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติและการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการให้บริการทางการเงินของลูกค้า ให้เหมาะสมตามระดับความเสี่ยงของลูกค้า ลักษณะธุรกรรม และช่องทางการให้บริการ ทั้งนี้ สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และแนวทางในการตรวจจับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดอย่างเท่าทัน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดลักษณะหรือรูปแบบการทำธุรกรรม ความถี่ และมูลค่าธุรกรรม รวมถึงแนวทางบรรเทาความเสี่ยง โดยต้องสื่อสารให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและตระหนักถึงความสำคัญ และดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย แนวปฏิบัติ และแนวทางในการตรวจจับความเสี่ยงตามที่กำหนด

นอกจากนี้ สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องกำหนดให้ลูกค้ามีการแสดงตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรม รวมถึงติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด โดยในกรณีที่สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจตรวจพบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติของลูกค้า ซึ่งอาจเป็นสัญญาณบ่งชี้ของการใช้เงินสดเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการกระทำความผิดหรือกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องรายงานข้อมูลมายัง ธปท. ตามรูปแบบที่กำหนดด้วย

4. หลักเกณฑ์

4.1 การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Customer Due Diligence: CDD)

สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า โดยต้องจัดให้ลูกค้าหรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายจากนิติบุคคล (หากมี) แสดงตนหรือยืนยันตัวตนก่อนทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสด และพิจารณาสอบถามหรือขอข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรม รวมทั้งวิเคราะห์พฤติกรรมของลูกค้าหรือบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจทอดสุดท้ายจากนิติบุคคล (หากมี) พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในระบบงานที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยกระบวนการดังกล่าวต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดและช่องทางการให้บริการ เช่น ขอข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมจากลูกค้ากรณีฝากหรือถอนเงินสดหรือเช็คเงินสด หรือแลกเปลี่ยนเป็นมูลค่าสูงที่สาขาทั่วไป

นอกจากนี้ สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีกระบวนการติดตาม ตรวจสอบและตรวจสอบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้า โดยต้องกำหนดแนวทางที่สามารถติดตาม ตรวจสอบ และตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม รวมถึงต้องทบทวนและปรับปรุงแนวทางดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ หากสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจพบความเคลื่อนไหวหรือการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้าที่มีลักษณะผิดปกติ ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมปกติของลูกค้าหรือไม่มีเหตุผลประกอบการทำธุรกรรมที่ชัดเจน ให้สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจติดตามหรือเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดและมีแนวทาง

การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของธุรกรรมตามนโยบายหรือแนวทางที่กำหนดไว้ เช่น หากพบการทำธุรกรรมในปริมาณเกินกว่ามูลค่าธุรกรรมที่สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ กำหนดซึ่งเข้าข่ายว่ามีความเสี่ยงในระดับสูง ให้สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจตรวจสอบ เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้น (Enhanced Customer Due Diligence: EDD) โดยหากไม่สามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นได้ สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องไม่ทำธุรกรรมกับลูกค้ารายดังกล่าว

อย่างไรก็ดี หากภายหลังสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจได้ตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับเข้มข้นแล้ว และต่อมาพบว่ามีปัจจัยอื่นที่ทำให้ลูกค้ามีความเสี่ยงลดลง สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องพิจารณาทบทวนการจัดระดับความเสี่ยงลูกค้าให้เหมาะสม

4.2 การดูแลลูกค้า

สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีแนวทางหรือกระบวนการในการดูแลลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติ ในกรณีที่ลูกค้าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกตินั้น อย่างเหมาะสม รวดเร็วและเป็นธรรม

4.3 การจัดเก็บข้อมูลและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับลูกค้า

สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารหลักฐานการแสดงตนเกี่ยวกับลูกค้าและแสดงวัตถุประสงค์การทำธุรกรรม รวมถึงการบันทึกเหตุการณ์และรายละเอียดการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดในกระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระบบหรือสถานที่ที่มีความมั่นคงปลอดภัย โดยเก็บรักษาตามระยะเวลาที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด เพื่อให้ ธปท. หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ หรือใช้ประกอบในการสอบสวนหรือดำเนินคดี หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบและการควบคุมภายในของสถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

4.4 การจัดทำและจัดส่งรายงานข้อมูลมายัง ธปท.

สถาบันการเงินและสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดทำและจัดส่งรายงานข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงินหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดที่มีลักษณะผิดปกติตามรูปแบบ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ธปท. กำหนด เพื่อให้ ธปท. สามารถติดตามดูแลการบริหารจัดการความเสี่ยงของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดของลูกค้าได้ รวมทั้งจัดทำและจัดส่งรายงานหรือข้อมูลอื่นเพิ่มเติมเป็นรายกรณีตามที่ ธปท. ร้องขอ

5. กำหนดการรับฟังความคิดเห็น

ธปท. เปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ Consultation Paper ฉบับนี้ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2569 จนถึงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2569 โดยมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น 2 ช่องทาง

5.1 ท่านสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ธปท. (www.bot.or.th) และส่งมายัง ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน สายนโยบายสถาบันการเงิน ธปท. ผ่านทาง Email: FIOP-RPD@bot.or.th

5.2 แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (<https://law.go.th/>)

ผู้ประสานงาน: ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน

Email: FIOP-RPD@bot.or.th

